

ІВАН ЯКОВИЧ ФРАНКО (1856-1916)

Зміст

Анкета збірки «Зів'яле листя» (1886–1896).....	1
І.Франко «Чого являється мені»	3
Анкета вірша «Чого являється мені» (1896)	3
Джерела.....	4

Анкета збірки «Зів'яле листя» (1886–1896)

1. Рід -лірика

2. Напрямок – модернізм

3. Історія написання. Ключовою у збірці «Зів'яле листя» є поезія «Тричі мені являлася любов», адже в ній ідеться про три великі кохання в житті поета. Переживання, що лягли в основу ліричної драми «Зів'яле листя» описав сам І.Франко так: «Ще в гімназії я влюбився був у дочку одного руського попа *Ольгу Рошкевич*... Наша любов тяглася 10 літ, батьки зразу були прихильні мені, надіючися, що я зроблю блискучу кар'єру, але по моїм процесі 1878–1879 р. заборонили мені бувати в своїм домі, а в 1880 р. присилювали панну вийти заміж за іншого... Се був для мене важкий удар; сліди його знайдете в “На дні” і в віршах “Картка любові”. Пізніше я познайомився з двома руськими поетесами, Юлією Шнайдер і Клементією Попович, але жодна з них не мала на мене тривкого впливу. Більше враження зробила на мене знайомість з одною полькою, *Йосифою Дзвонковською*. Я хотів женитися з нею, та вона, чуючи в собі початки сухіт, відправила мене і в кілька рік пізніше вмерла як народна вчителька... Фатальне для мене було те, що вже листуючись з моєю теперішньою жінкою, я здалека пізнав одну панночку польку і закохався в неї. Отся любов перемучила мене дальших 10 літ; її впливом були мої писання “Маніпулянтка”, “Зів'яле листя”, дві п'єски в “Ізмарагді”...». Панночка полька — *Целіна Журовська*. Про неї розповів син поета Тарас у спогадах «Про батька»: «Пізнався Іван Франко з Целіною Журовською, замужем Зигмунтовською, ще в Дрогобичі, коли та сиділа при поштовім віконці... Франко почував себе несміливим, ні постаттю, ні красою не міг їй заімпонувати, його розуму дівчина не бачила, творів не знала і не його слави бажала, а мастку, якого у Франка не було... Целіна вийшла заміж за поліцейного комісара, мала з ним двоє дітей...»

І. Франко, розповівши в листі про свої почуття, зауважував, що тільки «після сього... буде зрозуміла п'єска “Тричі мені являлася любов” у “Зів'ялім листі”».

4. Назва збірки «Зів'яле листя» - художній образ втрачених надій, задавленого в душі великого почуття.

5. Підзаголовок (жанр) «Лірична драма»

6. Жанрова своєрідність: «вірші розповідні, описові, медитативні, складні імітації народних плачів і народної пісні».

7. Передмова. У передмові поет зазначив, що до нього нібито потрапив чужий зошит, а тому пропонувані читачам вірші належать молодому чоловікові, який через любовну трагедію вчинив самогубство. Орієнтуючись на таку художню версію, І. Франко визначив жанр «Зів'ялого листя» як ліричну драму і передмову закінчив словами Гетевого героя з роману «Страждання молодого Вертера»: «Будь мужньою людиною і не йди моїм слідом». Насправді ж ніякого самогубці та зошита не було, вірші належать перу Франка, багато з них мають автобіографічний характер.

8. Форма оповіді: внутрішній монолог героя, широсердна розповідь зраненої душі

9. Сюжет. Від «жмутку» до «жмутку» почуття розвиваються, зазнають випробувань

10. Тема: драматизм нещасливого кохання, сум, нездійсненні бажання, розбиті сподівання.

11. Композиція. Три частини – 3 «жмутки» по 20 поезій → 3 дії драми → 3 нерозділених кохання

I – зустріч, знайомство, любов без взаємності;

II – смуток за втраченим, оплакування, нетривке кохання;

III – відчай за втраченим назавжди, коли не варто вже жити

Три музи «Тричі мені являлася любов»: Ольга Рошкевич, Юзефа Дзвонковська, Целіна Журовська

<i>Перший «жмуток»</i>	<i>Другий «жмуток»</i>	<i>Третій «жмуток»</i>
Жмутки – природна циклічність, гармонія життя		
Скорботна інтимна лірика	Інтимна та пейзажна лірика; народнопісенна манера	Скорботна, драматична інтимна лірика
Весняні тони «молодої любові» з її життєдайною силою, коли сама інерція любові, навіть нерозділеної, дає відчуття сили, натхнення, найкращих снів	Поезія літа, рефлексія-спогад, в якій розривається душа й тіло, а страждання душі набувають універсального характеру	Поезія зимового подиху старості, коли руйнується сама світобудова, в центрі якого стояв ідеал, і смерть стає проекцією власної долі. Сила внутрішнього роздвоєння стає страшним прокльonom усього життя, красі, любові, творчості.
Палке кохання без надії на взаємність. Героя мучать самотність і сум. Світло приходить на зміну темряві в його душі й навпаки. І все ж крізь хмари відчаю пробивається промінчик сподівання на щастя.	Герой намагається знайти в природі співзвучність своїм стражданням, розраду від них. Кохання в душі героя спалахує з новою силою, дарує віру, радість життя, але... ненадовго.	Розв'язка драми: кохана стає дружиною іншого, щира любов зневажена, надії на щастя остаточно втрачені. Герой більше не знає, для чого жити. Дійшовши до крайньої межі відчаю, він накладає на себе руки. Так ще раз повторюється доля молодого Вертера — героя відомого роману Й. В. Гете, що про нього згадує автор у передмові.
<i>«Так, ти одна моя правдивая любов», «За що, красавице, я так тебе люблю», «Безмежне поле...»</i>	<i>«Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Червона калина, чого в лузі гнешся», «Чого являєшся мені у сні», «Хоч ти не будеш цвіткою цвісти»</i>	<i>«Пісне, моя ти підкреслена пташко...», «І ти прощай»</i>
Ольга Рошкевич	Юзефа Дзвонковська	Целіна Журавська
<i>Одна несміла, як лілея біла, З зітхання й мрій уткана, із обнов Сріблястих, мов метелик, підлетіла. Купав її в рожевих блисках май, На пурпуровій хмарі вранці сіла І бачила довкола рай і рай! Вона була невинна, як дитина, Пахуча, як розцвілий свіжо гай...</i>	<i>Явилась друга - гордая княгиня, Бліда, мов місяць, тиха та сумна, Таємна й недоступна, мов святиня. Мене рукою зимною вона Відсунула і шепнула таємно: «Мені не жити, тож най умру одна!»</i>	<i>Явилась третя — женичина чи звір? Глядиши на неї — і очам приємно, Впивається її красою зір. То разом страх бере, душа холодне І сила розпливається в простір За що, красавице, я так тебе люблю, Що серце треплеться в грудях несамовито, Коли проходиши ти повз мене гордовито? За що я тужу так, і мучусь, і терплю?</i>

12. Конфлікт: тричі «являється любов» ліричному герою, і втретє він зневірився в усьому, прокляв життя й поклав йому край.

13. Символізм. Зів'яле листя - образ втрачених надій, задавленого в душі великого почуття.

14. Автобіографічні мотиви посідають у збірці чемне місце, але це не означає, що її героєм слід бачити самого поета. Митець має право на певні художні узагальнення, домисел.

І.Франко «Чого являєшся мені»

<p>Чого являєшся мені У сні? Чого звертаєш ти до мене Чудові очі ті ясні, Сумні, Немов криниці дно студене? Чому уста твої німі? Який докір, яке страждання, Яке несповнене бажання На них, мов зарево червоне, Займається і знову тоне У тьмі?</p>	<p>Чого являєшся мені У сні? В житті ти мною згордувала, Моє ти серце надірвала, Із нього визвала одні Оті ридання голосні — Пісні. В житті мене ти й знать не знаєш, Ідеш по вулиці — минаєш, Вклонюся — навіть не зирнеш І головою не кивнеш, Хоч знаєш, знаєш, добре знаєш, Як я люблю тебе без тями, Як мучусь довгими ночами І як літа вже за літами Свій біль, свій жаль, свої пісні У серці здавлюю на дні.</p>	<p>О ні! Являйся, зіронько, мені! Хоч в сні! В житті мені весь вік тужити — Не жити. Так най те серце, що в турботі, Неначе перла у болоті, Марніє, в'яне, засиха, — Хоч в сні на вид твій оживає, Хоч в жалощах живіше грає, По-людськи вільно віддиха, І того дива золотого Зазнає, щастя молодого, Бажаного, страшного того Гріха!</p>
---	--	---

Анкета вірша «Чого являєшся мені» (1896)

- Рід:** лірика
- Жанр:** вірш
- Тематика:** інтимна
- Напрямок:** модернізм
- Течія:** неоромантизм
- Збірка:** «Зів'яле листя»
- Форма оповіді:** сповідь ліричного героя.
- Тема:** відображення внутрішнього світу закоханої людини, її думок та страждань
- Ідея:** кохати всупереч усім бідам, не дивлячись ні на що.
- Провідний мотив:** нерозділене кохання
- Композиція.** Вірш складається з 3 частин, перші дві з яких починаються риторичним запитанням, а третя – риторичним запереченням.
- Ритм:** суголосний з калатанням схвильованого серця юнака
- Настрій:** схвильований, сповнений мук та переживань
- Художні засоби**
Епітети: «чудові очі... ясні»; «дно студене»; «зареве червоне»; «довгими ночами»; «щастя молодого»; «дива золотого».
Порівняння: «очі..., немов криниці дно студене»; «уста..., мов зареве червоне»; «серце..., неначе перла у болоті», підкреслює надзвичайну красу дівчини, її байдужо-зневажливе ставлення до почуттів закоханого юнака і його високі душевні поривання.
Метафори: «докір займається і ...тоне у тьмі»; «ти серце надірвала»; «вирвала ридання голосні»; «свій біль, свій жаль, свої пісні у серці здавлюю на дні» - увиразнюють душевний біль ліричного героя з приводу неподіленого глибокого почуття
Повтори: «В житті мене ти знать не знаєш, хоч знаєш, добре знаєш, як я люблю тебе без тями, як мучусь Довгими ночами і як літа вже за літами свій біль, свій жаль, свої пісні у серці здавлюю на дні...» - надають можливість усвідомити надзвичайність великого і справжнього почуття закоханого, який спочатку ніби протестує проти появи образу його коханої, що являється йому уві сні.
Риторичні запитання: Чого являєшся мені У сні? Чого звертаєш ти до мене Чудові очі ті ясні, Сумні, Немов криниці дно студене?
Риторичне заперечення О ні! Являйся, зіронько, мені Хоч в сні!
(Риторичні запитання підкреслюють схвильований стан ліричного героя, а риторичним запереченням герой просить кохану приходити до нього хоча б уві сні, бо без любові й без неї «в житті весь вік тужити – не жити»)

Джерела

- Авраменко О.** Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти / О.Авраменко, В.Пахаренко. — К. : Грамота, 2018.
- Борзенко О. І.,** Лобусова О.В. Українська література (профільний рівень) : підруч. для 10 класу закл. заг. серед. освіти. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018.
- Зінченко Ж.В.** Паспорт літературного періоду. 10 клас. – Полтава, 2018.
- Коваленко Л. Т.,** Бернадська Н.І. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018
- Парашич В. В.** Українська література. 10 клас. Академічний рівень. Плани-конспекти уроків для шкіл з українською мовою навчання.— Х.: Вид-во «Ранок», 2010
- Слоньовська О. В.** Мафтин Н. В., Вівчарик Н. М. Українська література (профільний рівень) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Київ : Літера ЛТД, 2018.
- Усі уроки української літератури в 10 класі.** Академічний та рівень стандарту / О. П. Ващенко, С. М. Головатюк, Г. Д. Корнух, Л. В. Манян, В. Г. Сухенко, Н. І. Счастливцева / Упоряд. О. М. Чхайло — Х. : Вид. група «Основа», 2010.
- Фасоля А. М.,** Яценко Т. О., Уліщенко В. В., Бійчук Г. Л., Тименко В. М.. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. — Київ : Педагогічна думка, 2018.